

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ 6		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- Να προσδιορίζουν τις βασικές έννοιες της διδασκαλίας και να κατέχουν ένα γλωσσάρι όρων και εννοιών που σχετίζονται με το αντικείμενο της διδασκαλίας και την ανάλυσή της και να το χρησιμοποιούν ορθά κατά περίπτωση. [MA2]
- Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα τρία επίπεδα ανάλυσης της διδασκαλίας και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ τους. [MA2]
- Να αναλύουν παραδείγματα διδασκαλιών στα τρία επίπεδα. [MA2]
- Να συνειδητοποιούν και να συστηματοποιούν την προσωπική τους θεωρία της διδασκαλίας και να αξιολογούν τις επιλογές τους με παιδαγωγικο-διδακτικά, ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά κριτήρια που χρησιμοποιεί το τριεπιπεδικό σύστημα ανάλυσης διδασκαλίας. [MA16]

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα πραγματεύεται ένα τριεπιπεδικό σύστημα ανάλυσης διδασκαλίας (Ματσαγγούρας 2006), το οποίο αντλεί τις αρχές και το περιεχόμενό του από τις τρεις γενικότερες επιστημολογικές κατευθύνσεις στον χώρο της Παιδαγωγικής: την εμπειρικο-αναλυτική, την ερμηνευτική και την κριτική.

Αντικείμενο της εμπειρικής ή αλλιώς «τεχνοκρατικής» ανάλυσης (πρώτο επίπεδο) αποτελεί η διδακτική πραγματικότητα (διδασκτική-μαθησιακή διαδικασία, κοινωνική οργάνωση της τάξης, λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, ψυχολογικό κλίμα της τάξης) και ο βαθμός αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας.

Αντικείμενο της ερμηνευτικής ανάλυσης (δεύτερο επίπεδο) αποτελούν οι θεωρητικές παραδοχές της διδακτικής πραγματικότητας. Αναζητούνται οι αντιλήψεις στις οποίες στηρίζονται οι επιλογές και οι πρακτικές του εκπαιδευτικού στην σχολική τάξη (αντιλήψεις για τη φύση της σχολικής γνώσης, την διαδικασία της μάθησης, την φύση και τον ρόλο του μαθητή, τον ρόλο και τις ευθύνες του εκπαιδευτικού κ.ά.). Με την ερμηνευτική ανάλυση αναδεικνύεται η διλημματική φύση της διδασκαλίας.

Αντικείμενο της κριτικής ανάλυσης (τρίτο επίπεδο) αποτελούν οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της διδασκαλίας, των θεωρητικών επιλογών και των πρακτικών του εκπαιδευτικού, για τον μαθητή και την κοινωνία. Η αξιολόγηση αυτών των συνεπειών γίνεται με βάση κοινωνικοπολιτικές αρχές και κριτήρια, όπως: αυτονομία, ισότητα, εκδημοκρατισμός των διαδικασιών, κοινωνική ευθύνη και κοινωνική ανασυγκρότηση.

Κατανομή του περιεχομένου στα δεκατρία (13) τρίωρα εβδομαδιαία μαθήματα

1ο μάθημα: Εισαγωγή, τρόπος οργάνωσης του μαθήματος, ανάθεση εργασιών

2ο μάθημα: Αποσαφήνιση των εννοιών της διδασκαλίας και της μάθησης

3ο μάθημα: Απόψεις για την φύση της διδασκαλίας

4ο μάθημα: Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο ανάλυσης της διδασκαλίας

5ο μάθημα: Το σύστημα ανάλυσης της διδασκαλίας σε τρία επίπεδα

A. Τομείς εμπειρικής ανάλυσης

6ο μάθημα: Λεκτική επικοινωνία και αλληλεπίδραση στην σχολική τάξη.

Μη λεκτική επικοινωνία στην σχολική τάξη.

7ο μάθημα: Η ερώτηση στην διδακτική-μαθησιακή διαδικασία

8ο μάθημα: Κοινωνική οργάνωση της σχολικής τάξης

9ο μάθημα: Οργάνωση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας

B. Τομείς ερμηνευτικής ανάλυσης

10ο μάθημα: Αντιλήψεις για την διαδικασία της μάθησης, την φύση και τον ρόλο του μαθητή, τον ρόλο και τις ευθύνες του εκπαιδευτικού

11ο μάθημα: Αντιλήψεις για την σχολική εξουσία και την πειθαρχία

12ο μάθημα: Επιστημολογία και κοινωνικός ρόλος του Αναλυτικού Προγράμματος.

Ατομοκεντρικές επιδιώξεις του Αναλυτικού Προγράμματος.

Γ. Κριτική ανάλυση

13ο μάθημα: 1. Αρχές και κριτήρια κριτικής ανάλυσης της διδασκαλίας.

2. Ανακεφαλαίωση και αποτίμηση του μαθήματος.

1. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p>												
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Χρήση ΤΠΕ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · – στην διδασκαλία · – στην παρουσίαση των εργασιών των φοιτητών – στην επικοινωνία με τους φοιτητές 												
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i> <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια,</i> <i>Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία,</i> <i>Εκπαιδευτικές επισκέψεις,</i> <i>Εκπόνηση μελέτης (project),</i> <i>Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης, ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i></p>	<table border="1" data-bbox="686 762 1469 1640"> <thead> <tr> <th data-bbox="686 762 1252 919">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1256 762 1469 919">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="686 926 1252 1129">Σεμινάρια (διαλέξεις, συζητήσεις, ομαδικές εργασίες και παρουσιάσεις εργασιών)</td> <td data-bbox="1256 926 1469 1129">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="686 1136 1252 1247">Ατομική μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="1256 1136 1469 1247">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="686 1253 1252 1365">Εκπόνηση και παρουσίαση εργασίας (ατομικής ή ομαδικής)</td> <td data-bbox="1256 1253 1469 1365">36</td> </tr> <tr> <td data-bbox="686 1371 1252 1482">Παρατήρηση και ανάλυση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών</td> <td data-bbox="1256 1371 1469 1482">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="686 1488 1252 1640">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="1256 1488 1469 1640">125</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Σεμινάρια (διαλέξεις, συζητήσεις, ομαδικές εργασίες και παρουσιάσεις εργασιών)	39	Ατομική μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40	Εκπόνηση και παρουσίαση εργασίας (ατομικής ή ομαδικής)	36	Παρατήρηση και ανάλυση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών	10	Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Σεμινάρια (διαλέξεις, συζητήσεις, ομαδικές εργασίες και παρουσιάσεις εργασιών)	39												
Ατομική μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40												
Εκπόνηση και παρουσίαση εργασίας (ατομικής ή ομαδικής)	36												
Παρατήρηση και ανάλυση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών	10												
Σύνολο Μαθήματος	125												
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p>	<p>Οι φοιτητές/ριες αξιολογούνται με βάση:</p> <p>α. την εκπόνηση και παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής εργασίας (20%)</p> <p>β. την γραπτή τελική εξέταση (80%), η οποία περιλαμβάνει ερωτήσεις κρίσεως, σύντομης απάντησης και ανάπτυξης.</p>												

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και πού είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

Κριτήρια αξιολόγησης:

- Βαθμός κατανόησης εννοιών, απόψεων, θέσεων του τριεπιπεδικού συστήματος ανάλυσης της διδασκαλίας
- Χρήση των κριτηρίων του τριεπιπεδικού συστήματος για την ανάλυση πτυχών της διδασκαλίας (σε συγκεκριμένα παραδείγματα).
- Βαθμός κριτικής τοποθέτησης
- Βαθμός ανάπτυξης της προσωπικής διδακτικής θεωρίας: σαφήνεια και συνοχή στην επιχειρηματολογία, με επαρκή τεκμηρίωση των θέσεων που υποστηρίζονται
- Επιμέλεια στην αναζήτηση και χρήση της βιβλιογραφίας
- Ορθή χρήση της βιβλιογραφίας
- Επιμέλεια στην εκπόνηση και παρουσίαση της εργασίας
- Γλωσσική ορθότητα

Ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης των φοιτητών/ριών περιγράφονται αναλυτικά στο πρώτο μάθημα του εξαμήνου.

2. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Προτεινόμενα διδακτικά συγγράμματα

Ματσαγγούρας, Ηλ. (2006). *Θεωρία της διδασκαλίας: Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο στοχαστικο-κριτικής ανάλυσης*. Αθήνα: Gutenberg.

2. Πρόσθετη προτεινόμενη βιβλιογραφία

Αναγνωστοπούλου, Μ. (2005). *Οι διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικού-μαθητών στη σχολική τάξη: Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Βρεττός, Ι. (2003). *Μη λεκτική συμπεριφορά και επικοινωνία στη σχολική τάξη. Άσκηση με μικροδιδασκαλία*. Αθήνα: Ατραπός.

Ευαγγελόπουλος, Σ. (1994). *Η λεκτική επικοινωνία και αλληλεπίδραση στη σχολική τάξη*. Αθήνα: αυτο-έκδοση.

Ευσταθίου-Καραγεωργάκη, Μ. (1985). *Λεκτική επικοινωνία στη σχολική τάξη: Θεωρία του συστήματος Ν.Α. Flanders και δοκιμαστική εφαρμογή του στην ελληνική εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Θεοφιλίδης, Χ. (1984). *Η τέχνη των ερωτήσεων*. Λευκωσία: αυτο-έκδοση.

- Κακανά, Δ.Μ. (2008). *Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κασσωτάκης, Μ., & Φλουρής, Γ. (2006). *Μάθηση και διδασκαλία, τόμος Β': Θεωρία, πράξη και αξιολόγηση της διδασκαλίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Καψάλης, Α., & Νημά, Ε. (2008). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Καψάλης, Α. (2006). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κοσσυβάκη, Φ. (2002). *Κριτική επικοινωνιακή διδασκαλία: Κριτική προσέγγιση της διδακτικής πράξης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κούρτη, Ε. (2007). *Η μη λεκτική επικοινωνία στο σχολείο*. Σειρά «Κλειδιά και αντικλειδιά», Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Κουτσελίνη, Μ. & Θεοφλίδης, Χ. (2007). *Διερεύνηση και συνεργασία: Για μια αποτελεσματική διδασκαλία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2006). *Θεωρία της διδασκαλίας: Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο στοχαστικο-κριτικής ανάλυσης*. Αθήνα: Gutenberg. (β' έκδοση βελτιωμένη, α' έκδοση 1999).
- Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Στρατηγικές διδασκαλίας: Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg. (α' έκδοση 1998, β' έκδοση βελτιωμένη 2000).
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η σχολική τάξη, τόμος Α': Χώρος, ομάδα, πειθαρχία, μέθοδος*. Αθήνα: Gutenberg (γ' έκδοση βελτιωμένη, α' έκδοση 1998).
- Μαυροσκούφης, Δ. (2008). *Διδακτική Μεθοδολογία και ανάπτυξη της κριτικής σκέψης*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Μπερερής, Π., & Τρούκη, Ε. (2009). *Λόγος και επικοινωνία στην εκπαιδευτική πράξη: Ρητά και άρρητα μηνύματα κατά τη διαμόρφωση του επικοινωνιακού κλίματος στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Μπίκος, Κ. (2011). *Κοινωνικές σχέσεις και αλληλεπίδραση στη σχολική τάξη*. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
- Παπαδοπούλου, Β. (1999). *Παρατήρηση διδασκαλίας: Θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Χατζηγεωργίου, Ι. (2004). *Γνώθι το Curriculum: Γενικά και ειδικά θέματα Αναλυτικών Προγραμμάτων και Διδακτικής*. Αθήνα: Ατραπός.
- Carr, W., & Kemmis, St. (2002). *Για μια κριτική εκπαιδευτική θεωρία: Εκπαίδευση, γνώση και έρευνα δράσης*. Μτφρ. Α. Λαμπράκη-Παγανού Ε. Μηλίγκου & Κ. Ροδιάδου-Αλμπάνη. Αθήνα: Κώδικας.
- Jarvis, P. (2006). *The theory and practice of learning*. Second edition. London: Routledge.
- O' Leary, M. (2014). *Classroom Observation. A guide to the effective Observation of Teaching and Learning*. London: Routledge.
- Wragg, E.C. (2003). *Διαχείριση της σχολικής τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Μετ. Ν. Αβούρη. Αθήνα: Σαββάλας.
- Wragg, E.C. (1999). *An Introduction to Classroom Observation*. Second edition. London: Routledge.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- Παιδαγωγική Επιθεώρηση
- Επιστήμες της Αγωγής
- Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων
- Νέα Παιδεία
- Μέντορας
- Κίνητρο
- Παιδαγωγική – Θεωρία και Πράξη (ηλεκτρ.)
- Έρευνα στην Εκπαίδευση (ηλεκτρ.)
- Menon: **J**ournal of **E**ducational **R**esearch (ηλεκτρ.)
- Teaching and Teacher Education